

МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра пропедевтики педіатрії

«Затверджую»
В.о. ректора ОНМедУ,
д.мед.н., професор
Р.С. Вастьянов

ПРОГРАМА ВІБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Стандарти первинної педіатричної допомоги при найбільш поширених
захворюваних у дітей до 5 років
(нова навчальна дисципліна)

підготовки: докторів філософії на III освітньо-науковому рівні
(нова рівня вищої освіти)

Галузь знань: **22 «Охорона здоров'я»**
(код та назва галузі знань)

Спеціальність: **228 Педіатрія**
(код та найменування спеціальності)

Розробники:

- Зав. кафедри пропедевтики педіатрії, д.мед.н., проф.
Старець О.О.
- Професор кафедри пропедевтики педіатрії, д.мед.н., проф.
Котова Н.В.

Одеса
2020

Вступ

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Стандарти первинної педіатричної допомоги при найбільш поширених захворюваннях у дітей до 5 років» складена на підставі освітньо-професійної програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з підготовки докторів філософії магістрів зі спеціальності 228 «Педіатрія» ОНМедУ, що затверджена Вченою Радою ОНМедУ від «___» _____ 2021 року, протокол № ___.

Програму обговорено на засіданні кафедри від «___» _____ 2021 року, протокол № ___.

Завідувач кафедри, д.мед.н. проф. _____ Старець О.О.

Програму ухвалено на засіданні предметно-циклової методичної комісії з педіатричних дисциплін від «___» _____ 2021 року, протокол № ___.

Голова предметної циклової методичної комісії з педіатричних дисциплін, д.мед.н., проф. _____ Котова Н.В.

Програму затверджено на засіданні Центральної координаційно-методичної Ради ОНМедУ від «___» _____ 2021 року, протокол № ___.

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Програма вибіркової навчальної дисципліни стосується комплексу стандартів надання первинної медичної допомоги дітям перших 5 років життя, що базуються на наукових доказах і спрямовані на підтримку розвитку дитини та збереження її здоров'я в цілому. Стандарти включають як профілактичні, так й клінічні компоненти, що спрямовані на покращення якості медичної допомоги дітям до 5-ти років при найбільш поширених захворюваннях.

Програма вибіркової навчальної дисципліни визначає передумови доступу до навчання, орієнтацію та основний фокус програми, обсяг, необхідний для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії, перелік загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, нормативний і варіативний зміст підготовки фахівця, сформульований у термінах результатів навчання, та вимоги до контролю якості вищої освіти.

Вибіркова навчальна дисципліна «Стандарти первинної педіатричної допомоги при найбільш поширених захворюваннях у дітей до 5 років» складається з 4 кредитів ЄКТС (120 годин): у кожному кредиті по 15 аудиторних годин та 15 годин для самостійної роботи; усього 60 аудиторних годин та 60 годин для самостійної роботи.

Предметом вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Стандарти первинної педіатричної допомоги при найбільш поширених захворюваннях у дітей до 5 років» є лікувальні, профілактичні та організаційні заходи клінічного ведення в закладах первинної медичної допомоги найбільш поширених станів у дітей від народження до 5-ти років життя, що спрямовані на запобігання поліпрагмазії та сприяють раціональному призначенню лікарських засобів дітям.

Міждисциплінарні зв'язки: базуються на вивченні здобувачами медичної біології, медичної та біологічної фізики, медичної хімії, біологічної та біоорганічної хімії, анатомії людини, гістології, цитології та ембріології, фізіології, патофізіології, патоморфології, мікробіології, вірусології та імунології, фармакології, клінічної фармакології, педіатрії, дитячої хірургії, акушерства і гінекології, дитячих інфекційних хвороб, оториноларінгології, епідеміології та принципи доказової медицини, радіології, фтизіатрії, екстреної та невідкладної медичної допомоги, загальної практики (сімейної медицини), що передбачає інтеграцію з цими дисциплінами та формувати уміння застосовувати знання в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

1. Мета та завдання вибіркової навчальної дисципліни «Стандарти первинної педіатричної допомоги при найбільш поширених захворюваннях у дітей до 5 років»

1.1 Метою вибіркової навчальної дисципліни є покращення знань та оволодіння професійними компетентностями та навичками здобувачів

наукового ступеня доктора філософії на III освітньо-науковому рівні щодо клінічного ведення хворих дітей, профілактичних заходів, догляду і харчування дітей, що сприятимуть їх розвитку та покращенню здоров'я на рівні сім'ї та громади.

1.2 Основними завданнями вибіркової навчальної дисципліни є:

- 1) надання здобувачам ступеня доктора філософії знань і оволодіння професійними компетентностями щодо медичного ведення найбільш поширених захворювань у дітей від 2-х місяців до 5-ти років;
- 2) надання здобувачам ступеня доктора філософії знань і оволодіння професійними компетентностями відносно медичного ведення найбільш поширених захворювань у дітей від народження до 2-х місяців;
- 3) надання здобувачам ступеня доктора філософії знань і оволодіння професійними компетентностями щодо догляду, раціонального харчування дітей перших 5-ти років життя і профілактичних заходів, спрямованих на запобігання поширених захворювань у дітей.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти).

Згідно з вимогами освітньо-наукових програм спеціальностей, дисципліна забезпечує набуття аспірантами компетентностей:

- *Інтегральна:*

Здатність розв'язувати комплексні проблеми, проводити незалежне оригінальне наукове дослідження та здійснювати педагогічну, професійну, дослідницьку та інноваційну діяльність в галузі медицини та фармації.

- *Загальні:*

1. Здатність до вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівню.
2. Вміння працювати автономно, з дотриманням дослідницької етики, академічної доброчесності та авторського права.
3. Навички до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
4. Здатність до спілкування і роботи у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.
5. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність генерувати нові ідеї.
6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

- *Спеціальні (фахові, предметні):*

1. Глибокі знання і систематичне розуміння предметної області за напрямом та тематикою наукових досліджень у галузі медицини та фармації майбутньої професійної діяльності у сфері вищої медичної та фармацевтичної освіти.
2. Здатність до визначення потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень, формулювати дослідницькі питання, генерувати наукові гіпотези у сфері медицини та фармації.

- 3.Здатність обирати методи та критерії оцінки досліджуваних феноменів та процесів в галузі медицини та фармації відповідно до цілей та завдань наукового проекту.
- 4.Здатність проводити коректний аналіз та узагальнення результатів наукового дослідження.
- 5.Здатність інтерпретувати можливості та обмеження дослідження, його роль у суспільстві.
- 6.Впровадження нових знань (наукових даних) в освітній процес та практику охорони здоров'я.

Результати навчання

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

1. Застосовувати науково-професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі освітнього та наукового спрямування.
2. Демонструвати знання методології дослідження в цілому і методів певної сфери наукових інтересів, зокрема.
3. Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо.
4. Виявляти невирішені проблеми у предметній області медицини та визначати шляхи їх вирішення
5. Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних.
6. Використовувати результати наукових досліджень в медичній та фармацевтичній практиці, освітньому процесі та суспільстві.
7. Інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослідження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому.
8. Використовувати етичні принципи в роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами, дотримуватися наукової етики.

Результати навчання для дисципліни.

Аспірант (здобувач) має знати:

- Систему надання первинної допомоги дітям в Україні.
- Епідеміологічні дані щодо поширеності захворювань у дітей, причини і рівень дитячої смертності в світі та в Україні.
- Етіопатогенез, клініку і діагностику (з урахуванням чутливості та специфічності основних ознак) найбільш поширених захворювань у дітей до 5-ти років.
- Принципи профілактики і лікування найбільш поширених захворювань у дітей до 5-ти років.

Аспірант (здобувач) має вміти:

- Виявляти стани, що загрожують життю дитини і надавати невідкладну допомогу

- На підставі найбільш чутливих і специфічних ознак оцінювати та класифікувати стан дитини, обирати відповідно стану тактику медичної допомоги дітям до 5-ти років.
- Надавати консультативну допомогу сім'ї щодо догляду, раціонального харчування дитини і необхідних профілактичних заходів.

2. Структура вибіркової навчальної дисципліни «Стандарти первинної педіатричної допомоги при найбільш поширених захворюваннях у дітей до 5 років»

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	У тому числі		
		Семінарське заняття	Практичне заняття	Самостійна робота
<i>Змістовий модуль №1. Причини захворюваності і смертності дітей перших 5-ти років. Теоретичні основи підходу до інтегрованого ведення хвороб дитячого віку</i>				
1. Основні причини захворюваності дітей до 5 років і дитячої смертності, шляхи її зниження при наданні первинної допомоги.	4	2	-	2
2. Стратегія інтегрованого ведення найбільш поширених хвороб у дітей перших 5-ти років життя і оцінка її ефективності	4	2	-	2
3. Вибір тактики при наданні первинної допомоги за принципами доказової медицини	4	2	-	2
<i>Змістовий модуль №2. Амбулаторне ведення дітей віком від 2-х місяців до 5-ти років</i>				
4. Загальні ознаки небезпеки та невідкладна допомога	8	-	4	4
5. Ведення дітей з наявністю кашлю або утрудненого дихання	8	-	4	4
6. Ведення дітей з діареєю	8	-	4	4
7. Ведення дітей з проблемами вуха і горла	8	-	4	4
8. Ведення дітей з лихоманкою	8	-	4	4
9. Ведення дітей з порушенням харчування та анемією	8	-	4	4
<i>Змістовий модуль №3. Амбулаторне ведення немовлят віком від 0 до 2-х місяців</i>				
10. Ведення немовлят з дуже тяжким захворюванням та місцевою бактеріальною інфекцією	8	-	4	4
11. Ведення немовлят із жовтяницею	8	-	4	4
12. Ведення немовлят з діареєю	4	-	2	2
13. Ведення немовлят з проблеми вигодовування або малою вагою	8	-	4	4

14. Ведення немовлят, народжених ВІЛ-інфікованими матерями	8	-	4	4
<i>Змістовий модуль №4. Профілактичні заходи</i>				
15. Консультативна допомога. Принципи ефективного спілкування з батьками.	4	2	-	2
16. Раціональне вигодовування і харчування дітей перших 5-ти років життя	4	-	2	2
17. Профілактика синдрому раптової смерті.	4	2	-	2
18. Профілактика передачі ВІЛ від матері до дитини	4	2	-	2
19. Імунізація дітей перших 5 років життя	4	2	-	2
20. Догляд з метою розвитку	4	2	-	2
Залік				
Разом:	120	16	44	60

3. Теми семінарських занять вибіркової навчальної дисципліни «Стандарти первинної педіатричної допомоги при найбільш поширених захворюваннях у дітей до 5 років»

Назва тем	Кількість годин
1. Основні причини захворюваності дітей до 5 років і дитячої смертності, шляхи її зниження при наданні первинної допомоги.	2
2. Стратегія інтегрованого ведення найбільш поширених хвороб у дітей перших 5-ти років життя і оцінка її ефективності	2
3. Вибір тактики при наданні первинної допомоги за принципами доказової медицини	2
4. Консультативна допомога. Принципи ефективного спілкування з батьками.	2
5. Профілактика синдрому раптової смерті.	2
6. Профілактика передачі ВІЛ від матері до дитини	2
7. Імунізація дітей перших 5 років життя	2
8. Догляд з метою розвитку	2
Разом:	16

4. Теми практичних занять вибіркової навчальної дисципліни «Стандарти первинної педіатричної допомоги при найбільш поширених захворюваннях у дітей до 5 років»

Назва тем	Кількість годин
1. Загальні ознаки небезпеки та невідкладна допомога	4
2. Ведення дітей з наявністю кашлю або утрудненого дихання	4
3. Ведення дітей з діареєю	4
4. Ведення дітей з проблемами вуха і горла	4
5. Ведення дітей з лихоманкою	4

6. Ведення дітей з порушенням харчування та анемією	4
7. Ведення немовлят з дуже тяжким захворюванням та місцевою бактеріальною інфекцією	4
8. Ведення немовлят із жовтяницею	4
9. Ведення немовлят з діареєю	2
10. Ведення немовлят з проблеми вигодовування або малою вагою	4
11. Ведення немовлят, народжених ВІЛ-інфікованими матерями	4
12. Рациональне вигодовування і харчування дітей перших 5-ти років життя	2
Разом:	44

5. Теми самостійних робіт вибіркової навчальної дисципліни «Стандарти первинної педіатричної допомоги при найбільш поширених захворюваннях у дітей до 5 років»

Назва тем	Кількість годин
1. Основні причини захворюваності дітей до 5 років і дитячої смертності, шляхи її зниження при наданні первинної допомоги.	2
2. Стратегія інтегрованого ведення найбільш поширених хвороб у дітей перших 5-ти років життя і оцінка її ефективності	2
3. Вибір тактики при наданні первинної допомоги за принципами доказової медицини	2
4. Загальні ознаки небезпеки та невідкладна допомога	4
5. Ведення дітей з наявністю кашлю або утрудненого дихання	4
6. Ведення дітей з діареєю	4
7. Ведення дітей з проблемами вуха і горла	4
8. Ведення дітей з лихоманкою	4
9. Ведення дітей з порушенням харчування та анемією	4
10. Ведення немовлят з дуже тяжким захворюванням та місцевою бактеріальною інфекцією	4
11. Ведення немовлят із жовтяницею	4
12. Ведення немовлят з діареєю	2
13. Ведення немовлят з проблеми вигодовування або малою вагою	4
14. Ведення немовлят, народжених ВІЛ-інфікованими матерями	4
15. Консультативна допомога. Принципи ефективного спілкування з батьками.	2
16. Рациональне вигодовування і харчування дітей перших 5-ти років життя	2
17. Профілактика синдрому раптової смерті.	2
18. Профілактика передачі ВІЛ від матері до дитини	2
19. Імунізація дітей перших 5 років життя	2
20. Догляд з метою розвитку	2
Разом:	60

6. Методи навчання

Викладання вибіркової навчальної дисципліни «Стандарти первинної педіатричної допомоги при найбільш поширених захворюваннях у дітей до 5

років» на семінарських і практичних заняттях забезпечується відповідними методичними розробками та наочними засобами навчання для кожного заняття (презентації, відеоматеріали, ситуаційні завдання), інформаційним ресурсом кафедри, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Самостійна робота при вивченні вибіркової навчальної дисципліни забезпечується відповідними методичними розробками, наочними засобами навчання (презентації, відеоматеріали, ситуаційні завдання), інформаційним ресурсом кафедри, тематикою самостійних робіт, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Підсумковий контроль не проводиться, вивчення дисципліни завершується заліком на останньому семінарському занятті.

7. Методи контролю:

- Тести вхідного та заключного контролю рівня знань за темою практичного заняття
- Усна відповідь на запитання за матеріалом поточної теми
- Розв'язання типових і нетипових клінічних ситуаційних завдань
- Контроль практичних навичок
- Підсумковий залік

8. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточний контроль. Оцінювання успішності вивчення тем дисципліни виконується за традиційною 4-х бальною шкалою. Наприкінці вивчення дисципліни поточна успішність розраховується як середній поточний бал, тобто середнє арифметичне всіх отриманих аспірантом оцінок за традиційною шкалою, округлене до цілого числа.

Підсумковий контроль. Вивчення навчальної дисципліни завершується заліком. Залік отримують аспіранти (пошукувачи), які не мають пропусків лекцій і практичних занять або відпрацювали пропущені аудиторні заняття і мають середній бал не менше, ніж 3,00.

9. Рекомендована література

Основна (базова):

1. Про внесення змін до Календаря профілактичних щеплень в Україні.- Наказ МОЗ України від 23.04.2019 № 958
2. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при бронхіальній астмі. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Бронхіальна астма у дітей». – Наказ МОЗ України від 08.10.2013 №868.
3. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги ВІЛ-інфікованим дітям. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної

(спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги дітям «ВІЛ-інфекція». – Наказ МОЗ України від 24.02.2015 № 92

4. Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Інтегроване ведення хвороб дитячого віку». – 2016. - <http://www.dec.gov.ua/mtd/zatvtemy.html>

5. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Профілактика передачі ВІЛ від матері до дитини». – 2016. - <http://www.dec.gov.ua/mtd/zatvtemy.html>

Допоміжна

1. Feeding Guidelines for Infants and Young Toddlers. A Responsive Parenting Approach. Healthy Eating Research: Building evidence to prevent childhood obesity. – February 2017. Available at: https://healthyeatingresearch.org/wp-content/uploads/2017/02/her_feeding_guidelines_report_021416-1.pdf

2. IMCI chart booklet. World Health Organization. – 2014. – 80 p. - http://www.who.int/maternal_child_adolescent/documents/IMCI_chartbooklet/en/

3. IMCI set of distance learning modules. World Health Organization. – 2014. – http://www.who.int/maternal_child_adolescent/documents/9789241506823/en/

4. Prevention of Childhood Obesity: A Position Paper of the Global Federation of International Societies of Paediatric Gastroenterology, Hepatology and Nutrition (FISPGHAN) – JPGN. – Volume 70, N 5, May 2020

5. Recommendations for management of common childhood conditions. Evidence for technical update of pocket book recommendations. – 2012. - http://www.who.int/maternal_child_adolescent/documents/management_childhood_conditions/en/

6. WHO: Maternal, newborn, child and adolescent health. Caring for newborns and children in the community. Caring for the newborn at home. World Health Organization. – 2012. – https://www.who.int/maternal_child_adolescent/documents/caring-for-the-newborn-at-home/en/

10. Інформаційні ресурси

1. Державний Експертний Центр МОЗ України <http://www.dec.gov.ua/index.php/ua/>

2. Національна наукова медична бібліотека України <http://library.gov.ua/>

3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Ресурс лікарських засобів «Компендіум»
<http://compendium.com.ua>
5. WHO Guidelines on maternal, newborn, child and adolescent health
https://www.who.int/maternal_child_adolescent/guidelines/en/